

Publiceringsaggregat i KPI fr.o.m. 2026

Enligt beslut av Eurostat ska det EU-harmoniserade inflationsmättet HIKP byta klassificering till COICOP 2018 i januari 2026, och av harmoniserings-skäl har SCB beslutat att samtidigt göra samma byte även för KPI/KPIF. I denna pm presenteras ett förslag på vilka aggregat som ska publiceras fr.o.m. 2026. Nämnden inbjuds att tycka till om förslaget.

Bakgrund

COICOP (“Classification of individual consumption according to purpose”) är en internationell klassificering som tagits fram av FN:s statistikavdelning för att kunna klassificera hushållens konsumtion. Den första, och nuvarande, versionen kallas COICOP 1999. I svenska KPI har COICOP använts sedan år 2000, i HIKP har det använts sedan år 1997. År 2014 implementerades en mer detaljerad version av COICOP i HIKP, ”ECOICOP”, som togs fram av Eurostat. ECOICOP motsvarar COICOP 1999, men med ytterligare en detaljeringsnivå (femställig).

Sedan 2015 har FN arbetat med att ta fram en uppdaterad version av COICOP. Den godkändes 2018 och den slutliga versionen släpptes under hösten 2023. Denna nya version kallas COICOP 2018.¹

Enligt beslut av Eurostat ska det EU-harmoniserade inflationsmättet HIKP byta klassificering till COICOP 2018 i januari 2026. Av harmoniseringsskäl har SCB beslutat att samtidigt göra samma byte även för vårt nationella KPI/KPIF.

Klassificeringsbytet kommer att innebära en ny aggregeringsstruktur (beskrivs nedan under avsnittet ”Ny struktur för aggregering”). Den nya strukturen innebär nya aggregat, och SCB behöver därmed besluta om vad som ska publiceras på webbplatsen och i statistikdatabasen i samband med KPI:s månadsvisa publiceringar. Hänsyn tas dels till att index som publiceras ska vara tillförlitliga och av god kvalitet, men också att de index som publiceras ska vara relevanta för användare. Med avstamp i detta har SCB tagit fram föreliggande förslag på aggregat att publicera fr.o.m. 2026.

Samtidigt som klassificeringsbytet kommer KPI också att byta basår, från 1980 till 2020. Basårsbytet kommer även det att innebära vissa förändringar vad gäller publicerat material (exempelvis nya SSD-tabeller). Denna pm fokuserar dock enbart på de förändringar som beror på klassificeringsbytet, då vi bedömer att det är dessa förändringar som kommer att vara av störst vikt för användare. Basårsbytet, och förändringar på webbplats och i statistikdatabasen SSD på grund av det, kommer alltså inte att avhandlas vidare i denna pm.

Ny struktur för aggregering

De produktgrupper (PG) som används i KPI idag är inte kompatibla med den nya COICOP-klassificeringen. Inte heller är de kompatibla med ECOICOP, som används i HIKP. Det sistnämnda innebär praktiskt arbete inför varje nytt år med att dela upp grupperna på sådant sätt att de går att passa in i ECOICOP. Uppdelningen av produkter och vägningstal skapar

¹ https://unstats.un.org/unsd/classifications/Econ/Download/COICOP_2018_draft_publication.pdf

viss osäkerhet, och kan försämra jämförbarheten mellan KPI/KPIF och HIKP. Detta motiverar att skapa en ny struktur som från början är anpassad efter den nya COICOP-klassificeringen, som kan användas för både KPI/KPIF och HIKP. I samband med övergången har det därför beslutats att produktgrupperna (och som har använts sedan 1980) ska ersättas med så kallade elementära produktgrupper (EPG). Med de nya EPG:erna kommer det extra arbete som krävs för att framställa HIKP att bli betydligt mindre. Även arbetet med vägningstal blir kraftigt reducerat, då KPI-vikterna kommer kunna användas även till HIKP (med enda extra insatsen att göra den prisomräkning som används i HIKP).

Syfte

Syftet med denna pm är att informera om SCB:s förslag på aggregat som ska publiceras fr.o.m. januari 2026, samt att ge nämnden möjlighet att komma med synpunkter.

Publiceringsaggregat

Vad publiceras idag?

Varje månad publiceras ett stort antal tabeller och diagram på SCB:s webbplats och i statistikdatabasen (SSD) för KPI och relaterade mått. Nedan listas de områden som blir direkt påverkade av övergången till COICOP 2018.²

Produktgrupper

Tidigare har index på produktgruppsnivå varit tillgängliga i form av uppdrag, det vill säga att användare har kunnat prenumerera på utskick i samband med KPI-publiceringen. Sedan 2020 finns dock samtliga produktgrupper publicerade i SSD.

COICOP-grupper

Index, vikter m.m. publiceras för de 12 huvudgrupperna samt för 67 undergrupper (3- och 4-ställiga, ex. *01.1 Livsmedel* respektive *01.1.1 Bröd och övriga spannmålsprodukter*).

² Även tabeller och diagram som inte nämns här kan komma att bli indirekt påverkade av klassificeringsbytet, så tillvida att SSD-tabeller kan komma att döpas om, flyttas, etc. Det kan också komma att rensas upp vad gäller tabeller och diagram som är publicerade på hemsidan. Inga uppgifter i SSD kommer dock att sluta publiceras, utöver de som är specificerade i denna pm.

Riksbanksgrupper

Vi framställer även de så kallade Riksbanksgrupperna, som har en aggregeringsstruktur fristående från COICOP. Riksbanksgrupperna är uppbyggda från våra PG.

Det finns tre olika Riksbankstabeller. Den första är en uppdelning i olika varor och tjänster som liknar PG-indelningen, men det ingår ofta flera PG i varje RB-grupp. Det andra är grupperad efter inhemskt producerade varor/tjänster och importerade varor/tjänster. Den tredje är en uppdelning i varor, tjänster och bostad.

Riksbanksgrupperna finns tillgängliga i SSD. De olika tabellerna ges även ut som uppdrag och skickas till prenumeranter vid publiceringen varje månad.

Vad publiceras fr.o.m. 2026?

Nedan redogörs för vilka index som kommer att publiceras fr.o.m. 2026.

Elementära produktgrupper

I samband med övergången till COICOP 2018 kommer index på produktgruppsnivån, vilket alltså är EPG:er fr.o.m. 2026, inte längre att publiceras (förutom i två undantagsfall som beskrivs nedan)³. Det finns två huvudsakliga skäl till att SCB tagit beslut om att inte längre publicera index på denna detaljerade nivå:

1. Det är önskvärt att de serier som publiceras ska finnas över lång tid. EPG:er är, precis som nuvarande PG, beståndsdelar som kan försvinna eller tillkomma från år till år. Att de publiceras och därmed används av användare i t.ex. avtalsreglering för att sedan försvinna skapar en osäkerhet hos användare och kan i förlängningen vara skadligt för förtroendet för SCB. Även COICOP-grupper skulle kunna förvinna eller tillkomma, men det borde endast ske i undantagsfall.
2. De elementära produktgrupperna ska ses som byggstenar i KPI och inte som egna statistikprodukter. Många av elementärindexen håller god kvalitet, men det finns också ett stort antal grupper med små urval och därmed större osäkerhet, vilket innebär att dessa index inte bör användas fristående (i t. ex. avtalsreglering).

Som nämnts kommer dock två undantag att göras där elementära produktgrupper alltså kommer att publiceras. Det gäller *COICOP 01: Livsmedel och alkoholfria drycker* samt *COICOP 04.2: Imputerade hyror för bostäder*. COICOP 01 är av stort intresse för allmänheten, och kvaliteten på

³ Index på EPG-nivå kommer inte heller göras tillgängliga via uppdrag. Tanken är att det som publiceras på hemsidan ska vara tillräckligt för att tillgodose användarnas behov.

dessa EPG:er är förhållandevis god. COICOP 04.2 innehåller EPG:er som är viktiga för expertanvändare att ha tillgång till, och även dessa anses hålla tillräckligt god kvalitet.

Att minska något på detaljeringsgraden, men ändå publicera förhållandevis detaljerade COICOP5-grupper, bedöms vara en lämplig väg framåt. På den finaste publiceringsnivån kommer antalet grupper att gå från dagens 359 st (PG) till 260 st (COICOP5 + EPG:er i COICOP 01 och 04.2).

COICOP-grupper

Precis som i nuläget kommer COICOP-grupper att publiceras i SSD. De kommer att publiceras på samtliga nivåer ner till 5-ställig nivå (s.k. COICOP5, exempelvis *01.1.1.1 Spannmål*).⁴ Detta innebär en mer detaljerad COICOP-indelning än vad som tidigare har publicerats. För en jämförelse av antalet grupper som publiceras i svenska KPI i dagsläget och vad som kommer att publiceras, se tabell 1.

Tabell 1: Antal grupper per detaljeringsnivå i svenska KPI, enligt nuvarande och kommande klassificering.⁵

	Antal grupper enligt COICOP 1999	Antal grupper enligt COICOP 2018
2-ställig nivå (huvudgrupper)	12	13
3-ställig nivå	41	44
4-ställig nivå	26	115
5-ställig nivå	0	211

Den mest detaljerade COICOP-nivån, COICOP5-gruppen, kommer att bestå av en eller flera EPG:er. I den bifogade Excel-filen *KPI-publiceringsaggregat-COICOP2018* finns en fullständig förteckning över de COICOP-grupper som kommer att ingå i KPI fr.o.m. 2026.⁶

Specialaggregat för varor och tjänster

I COICOP 2018-klassificeringen är samtliga COICOP5-grupper klassificerade som antingen en varaktig vara, delvis varaktig vara, icke varaktig vara eller en tjänst. SCB kommer att skapa så kallade specialaggregat för dessa fyra grupper, samt ett samlat aggregat för varor

⁴ Värt att notera är att KPI inte kommer att inkludera samtliga COICOP-grupper som finns i FN:s klassificering. I vissa fall finns det inte tillräckligt stor konsumtion för att det ska ingå i svenska KPI, i andra fall kan det handla om mätproblem. Detta innebär att om konsumtionsmönster eller produktionsförutsättningar ändras kan det med anledning av detta tillkomma fler COICOP-grupper.

⁵ Som nämnts i not 4 så ingår inte alla COICOP-grupper i svenska KPI, och fler grupper skulle kunna tillkomma. Antalen som redovisas i tabell 1 kan alltså komma att justeras.

⁶ Förteckningen i Excel-filen är fortfarande preliminär och kan komma att ändras.

(som alltså är samtliga varor oberoende av varaktighet).⁷ Förslaget är att dessa specialaggregat tas fram för både KPI och KPIF. Den enda skillnaden mellan måtten kommer vara tjänsteaggregatet, då det är där räntekomponenten ligger. Det kommer således finnas två uppsättningar av dessa aggregat; en för KPI och en för KPIF. Det finns en risk att detta blir förvirrande för användare, men SCB:s uppfattning är att detta kan hanteras genom tydlig information på webbplatsen, tydliga benämningar samt att de ligger på separata platser i SSD.

Ytterligare specialaggregat för KPIF

SCB föreslår att för KPIF även publicera följande aggregat:

”Livsmedel” (COICOP 01-02)⁸
 Varor exkl. livsmedel
 Energi (COICOP 04.5 och 07.2.2)
 Tjänster (exkl. kapitalstock)
 Kapitalstock

Dessa aggregat beräknas och publiceras av Riksbanken idag, och SCB får många frågor om dem. Då det finns en stor efterfrågan och många expertanvändare använder dessa aggregat anser SCB att det ter sig rimligt att de beräknas och publiceras direkt av SCB.

Relaterade mått

SCB publicerar idag de relaterade måtten KPI-KS, KPIF, KPIF-KS, KPIF-XE, HIKP och HIKP-KS. Samtliga relaterade mått som finns idag kommer att finnas kvar även efter klassificeringsbytet.

Riksbankstabeller upphör

De s.k. Riksbanksgrupperna kommer inte längre att beräknas efter övergången till COICOP 2018, och därmed kommer samtliga Riksbankstabeller att upphöra. Dessa tabeller bygger på en struktur som är fristående från COICOP och är inte officiell statistik. Den officiella klassificeringen för KPI är COICOP och SCB anser att en parallell icke-officiell klassificering skapar förvirring och otydlighet. SCB:s bedömning är att de nya specialaggregaten som föreslås i denna pm kommer att fylla de användarbehov som Riksbankstabellerna tidigare fyllt.

⁷ För att se hur COICOP5-grupperna är klassificerade, vänligen se Excel-filen *KPI-publiceringsaggregat-COICOP2018*.

⁸ I detta sammanhang avses både COICOP 01 och 02, medan i vanliga fall brukar enbart COICOP 01 benämnas som Livsmedel. Benämningen kommer att ses över.

Sammanfattning

I denna pm har förslag på publiceringsaggregat presenterats. SCB:s ambition är att ta fram aggregat som fyller användarnas behov, samtidigt som de håller god kvalitet. Publiceringen av index på finaste nivå (produktgrupper/elementära produktgrupper) kommer i stor utsträckning att upphöra, liksom publiceringen av Riksbankstabeller. I stället blir det en mer detaljerad version av COICOP, samt att det tillkommer varu-/tjänsteaggregat och en extra uppsättning specialaggregat för KPIF.

Nämnden inbjuds att komma med synpunkter.